

== Velja po pošti: ==
Za celo leto naprej . K 28.—
za pol leta 13.—
za četrt 6.50
za en mesec 2.20
za Nemčijo celoletno . 29.—
za ostalo inozemstvo . 35.—

== V upravištvu: ==
Za celo leto naprej . K 22.40
za pol leta 11.20
za četrt 5.80
za en mesec 1.90
Za pošiljanje na dom 20 v. na mesec. — Posamezne štev. 10 v.

SLOVENE

== Inzerati: ==
Enostolpna pettivrsta (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat 13 v
za trikrat 10 v
za več ko trikrat 9 v

V reklamnih noticah stane enostolpna garmondvrsta 30 vinarjev. Pri večkratnem objavljanju primeren popust.

== Izhaja: ==
vsak dan, izvenem nedelje in praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvu je v Kopitarjevih ulicah št. 6.
Sprejema naročnine, inzerate in reklamacije. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 4 strani.

Dr. Šusteršič o akciji Glabinskega.

Poslanec dr. Šusteršič je v dunajski »Zeit« objavil z ozirom na konferenco voditeljev strank, ki jo sklicuje, kakor znano, načelnik »Poljskega kola« dr. Glabinski, članek, ki slove:

T o b l a c h , 11. avgusta 1909.

Notranjepolitiški položaj je trenutno še premalo jase, da bi mogli že danes postaviti kolikor toliko jasno prognozo o tem, kako da se razvije jeseni naše državnozbornske razmere. Rešiti se bo morala cela vrsta perečih vprašanj, med katerimi se bodo mogoče posamezna povojno rešila brez večjih težkoč. A ne glede na postranska vprašanja, ki se bodo lažje rešila, so trije glavni predpogoji, ki se morajo rešiti, ako se hoče zagotoviti delozmožnost zbornice. Le ako se doseže v teh najvažnejših vprašanjih sporazumljenje, je mogoče, da bomo imeli plodonosno, mirno jesensko državnozbornsko zasedanje.

Pred vsem zahtevamo, da se omogoči zborovanje češkega deželnega zbora in da se obnovi v praški deželnozbornski dvorani delozmožnost. To je prva točka naših zahtev.

Nadalje moramo brezpogojno vztrajati zahtevati, da se povojno reši vprašanje o odvezi bosenskih in hercegovskih kmetov.

Tretja točka se tiče končno ustanovitve italijanske pravne fakultete. Zahtevati moramo, da se tudi ta zadeva tako vredi, da se vpoštevajo zahteve vseh, ki so pri vprašanju udeleženi.

Zasedanje češkega deželnega zbora, kmečka odveza in vprašanje o italijanski pravni fakulteti so kardinalne točke sedanjega političnega položaja. Če bo mogoče doseči sporazumljenje v teh vprašanjih, je tim težji odgovor, ker je rešitev odvisna od mnogih, zelo različnih činiteljev.

Iz navedenih razlogov je težavno, zdaj že presojati, kako da se razvijejo zadeve jeseni. Na vsak način je akcija načelnika dr. Glabinskega pravo sredstvo, da se prične jasni in zasluži zato, da se vsestransko pospešuje in podpira. Glabinskijeva akcija označuje tudi vso resno bo sedanjega političnega položaja.

Povzdignite umno sadjerejo!

Umne sadjereje kot dobičkonosni faktor kmečkega gospodarstva nimamo na Kranjskem skoro nikjer drugje kakor v Vipavski dolini.

Po drugod v deželi so nekaterniki, ki se intenzivno pečajo s sadjerejo; v obče pa se sadjereja ne smatra kot bistveni gospodarski faktor kmetije, kakor je poljedelstvo in živinoreja.

Prepričanje pa prodira vedno bolj in prodreti mora povsod, da je umna sadjereja odlična gospodarska panoga, ne samo za posameznike ali posamezne kraje, temveč gospodarska panoga za vse kmetovalce brez izjeme v celi naši deželi.

Napredovati moramo v sadjereji tako, da postane sadje splošno hranivo ljudstva, ne le posameznih denarnih slojev. Saj je isto od zdravnikov za zdravje gorke priporočano. Pa sadje se da tudi s pridom sušiti in tudi iz njega zdrava pijača napravljati.

Na milijone ljudskega premoženja se trosi pri nas za alkoholne pijače. Ko bi naša kmetija razpolagala v zadostni meri z nadomestilom v jabolčnjaku in tepkovcu, bi saj del tega denarja ne šlo za zdravju odlično kvarne alkoholne pijače. Pa še nekaj. Ko bi meli razvito sadjerejo, bi se z izvozom svežega in suhega sadja gospodarsko blagostanje povzdignilo. Sedaj seveda uvažamo sadje v deželo in denar gre iz dežele, kar je našemu gospodarstvu v očividno škodo.

To so tako znane stvari, da bi jih ne ponavljali, ako bi ne bila tako krvava potreba.

V oziru sadjereje v naši deželi mora nastopiti radikalen preobrat, da ne bomo doživljali sramote, da se v dobrih in slabih letinah vse finejše namizno sadje uvažuje k nam iz Štajarske ali celo iz Tirolske.

Saj so v naši deželi za preobrat na bolje dani vsi pogoji: ugodno podnebje in za dobro sprejemljivo kmečko prebivalstvo.

Ako sedaj ne opažamo pri obstoječih razmerah možnega napredka, je krivda več ali manj pri onem činitelju ki se imenuje c. kr. kmetijska družba. Nočemo valiti vse krivde na vodivne osebe v tej družbi, del krivde zadeva razumne v deželi v obče. Zato pa naj naše sledeče kritične opazke ne obrača ta ali oni specijelno mase.

Nočemo kratiti zaslug c. kr. kmetijske družbe za pospeševanje sadjereje. Saj bi bilo tudi čudno, ako bi ne imela ta družba nobenih zaslug za sadjerejo, ker je za to

tukaj in prejema v pospeševanje sadjereje precejšnje subvencije. Ali način kako kmetijska družba pospešuje sadjerejo se nam zdi močno napačen. Evo dokaza!

Kranjska kmetijska družba ima za vzgojo sadnih dreves v Ljubljani oziroma v Šiški velik vrt. Na tisoče teh dreves se vsako leto razdeli po deželi družabnikom.

Glede drevja kmetijske družbe se slišijo pritožbe, in sicer ne redko, da drevje ne vspeva, ker je melkužno in raznim drevesnim boleznim dostopno.

Ne bomo raziskovali v koliko so te pritožbe utemeljene, dejstvo pa je, da mnogo družabnikov naroča mlado drevje od drugod za drag denar in drugo neizpodbitno dejstvo je to, da drevje iz ljubljanske drevesnice ne more povsod v deželi vspevati, ker so zemeljske in klimatične razmere v Ljubljani vse drugačne kakor na Krasu ali globoko doli na Dolenjskem.

Druga in po našem mnenju jako velika napaka pri pospeševanju sadjereje od strani c. kr. kmetijske družbe je pa ta, da nima nobenega določenega sadnega sortimenta za ta ali oni sadni okoliš v deželi.

Družba ima v svoji drevesnici odbran sortiment in tako požlahtnjeno drevje pošilja vseprek v deželo, pa bodisi v tople ali mrzle kraje, v kraje s težko ali lahko zemljo. Da pri tem nesistematičnem sistemu ta ali ona vrsta drevja tu ali tam ne vspeva ni prav nič čuda temveč popolnoma umevno vsakomur, ki pozna nekoliko bolj umno sadjarstvo.

Cela armada kvalificiranih kmetijskih učiteljev je zbrana okolu g. direktorja Pirca, pa kar nič nismo še čuli, da bi napravila ta strokovna korporacija je najmanjši poskus, kako določiti in ugotoviti sadne sortimente, za po podnebnju in zemlji med seboj različne okoliše v deželi.

Nam se čudno zdi, da družba dosihmal te zadeve niti resno proučavala ni, ko je vendar v sadjereji v naprednih deželah določanje priporočljivega sadnodrevesnega sortimenta za gotov okoliš vseskozi v navadi.

Kolike koristi bi bilo določevanje sortimentov za gotove okraje navajamo za primero sledeče.

Pogorje od vasi Orle pa tja do Janč in naprej proti Prežganji in Stangi ima vse pogoje za gojenje češnjavega in kostanjevega drevja. Ze sedaj dohajajo v ugodnih letinah velike množine češenj in pa kostanj od tam na trg. Nekaj češnjavega sadja je prilično lepega, večina češenj in zlasti pa kostanj ne more uspešno tekmovali na trgu, ker se s češnjami in kostanjem (maronijem) z Goriškega ne more izdaleka v kakovosti meriti.

Mislmo, da bi c. kr. kmetijsko družbo ne stalo bogvekoliko truda določiti, katere vrste dobrih, za trg sposobnih češenj bi v teh krajih vspevale in kako bi se dalo v teh krajih namestu drobnega nevidnega kostanja pridelovati boljši, goriškemu »maroni« podoben sadež. Pa še nekaj. Del označenega ozemlja je proti mrzlim vetrovom dobro zavarovan in je za gojitev oreha jako prikladen. Kako hvaležno bi bilo prebivalstvo teh krajev, ko bi mu šel kedo s svetom in dejanjem na roko, da bi si moglo preskrbeti res žlahtnih orehov, kateri bi dajali sad v taki kvaliteti, kakoršno zahteva trg.

Mi prav nič ne vemo, da bi slavna c. kr. kmetijska družba za ta ali kateri drugi okraj v deželi kaj podobnega ukrenila. Zdi se nam celo, da kmetijska družba, češenj, orehov in maronijev v svoji drevesnici niti ne vzgaja.

Glavni pogoj umne vspešne sadjereje je pač ta, da se najprej vsak okraj prouči, kake vrste sadja bi tam s pridom uspevale. Ko je to storjeno, določijo umni sadjerejci v sporazumu s strokovnjaki sortiment sadnega drevja, ki se v dotičnem okraju za gojenje priporoča.

Inicijativa za to delo pa pripada odločno strokovni kmetijski družbi in ako se dosihmal še nič ukrenilo ni, pada v prvi vrsti odgovornost na njo.

Z ozirom na gori rečeno priporočamo: Vsak po podnebnju in zemeljskih razmerah za-se zaokroženi okoliš v deželi imej svoj vzorni sortiment sadnega drevja. Vsak tak okoliš pa mora imeti tudi sadno drevesnico za se in če to ni mogoče povsod, pa saj dva po klimatu in zemeljski sestavini sorodna okoliša skupaj.

Omenjeno sadno drevesnico si mislimo na sledeči način urejeno.

1. Uzorni sadni vrt. Ta sadni vrt bodi obsajen le z drevjem določenega uzornega sortimenta. En del vrta naj bi pa služil za preiskuševanje novih, v vzornem sortimentu ne navedenih vrst.

2. Sadna drevesnica. Gojenje požlahtnjenih dreves v vrstah, ki so določene za dotični okraj. Iz drevesnice bi se vsako leto oddajala drevesa gospodarjem v dotičnem okraju.

Kedo ima pravico do prejemanja drevesc, ali člani kmetijske družbe, ali združniki označene drevesnice, to vprašanje se pusti odprto, ker se ne ve ali bi tako uzorno drevesnico uredila in vzdrževala kmetijska družba ali posebna sadjerejska zadruga.

S takim sadnim vrtom bi se pozneje združila sušilnica sadja, napravljavnica sadnega mošta, vzorna zavijalnica in odpravljavnica namiznega sadja itd.

LISTEK.

Izpod Kuma.

Dr. L. Lénard.

5. Zmagovalen pohod.
Nastal je dan, dan zmage in slave! Naša bojna pesem se je spremenila v zmagovalno himno in ljudstvo stopa med slovesnim pritrkavanjem zvonov po strmih pobočjih v dolino in na drugi strani spet po skalnem robu ali med tihim drevjem kvišku k cerkvi, ki se dviga na strmi skali — obhajati svoj dan, presnični dan zmage in slave.

Le vstani, borni narod moj, do danes v prah teptan! Pepelni dan ni dan več tvoj, tvoj je vstajenja dan!

Z mirno samozavestjo je vstal gospodar, z ono tiho zadovoljnostjo, ki navdaja človeka, ko je dovršil svojo nalogo.

Kmalu za njim vstane tudi družina. Danes ni na obrazu ono resnobe, one tihe udanosti in mirne odločnosti, ki jih navdaja druge dni, ko gredo na boj — na delo. Danes obhajajo zmago in z radostnim izrazom na obličjih se odpravljajo na zmagovalni pohod.

Gospodar se je že opravi, preštudiral

vreme, pogledal k živini, potem se je pa vrnil nazaj v izbo, se vsedel na klop pod počrnelimi svetniki in čakal in gledal, kako se odpravljajo njegovi. Ves čas je spregovoril komaj par besed. Naše ljudstvo ne govori na prazno. V njegovem značaju je nekaj grškega stoizma. Zivljenje, ki kipi okrog njega, ga preveč izčrpuje, da bi prekipeval s svojimi čustvi o vsaki priliki in nepriliki. Toda ono misli dosledno in čuti globoko.

Tako sedi gospodar skoro celo uro za mizo, miren in mračen, kot svetniki, ki vise v kotu nad mizo, v začetku se igra s pratiko, katero drži v roki in pogleda od časa do časa vanjo, potem pa odloži še njo in gleda, lahno sklonjen nad mizo, po sobi, kjer se razvija življenje in se njegova družina odpravlja k maši. Poln žarečega veselja obuva Lojzek nove črevlje. Kaj on ve, kako je oče kupoval usnje, kako je hodil po semnju in premišljeval, ali naj kupi sebi za srajco, materi novo ruto ali Lojzku usnja za črevlje in koliko premagovanja ga je stalo, predno se je odločil za zadnje. Tako mu skoraj vsak gibljaj njegovih dragih budi spomine, kakor da bi mu rezal osrčje.

Toda preteklost še ni vse in ni poglavitno, kar mu sedaj uklepa misli. Kar je bilo, je minulo in misli, ki se plazijo nad prešlostjo, spremlja prijetna zavest, da se ne da ničesar več izpremeniti.

Toda, kaj bo? . . .

Otroci so odrasli in odrasčajo, kakor divji ptiči v skalnem gnezdu. Krepki, živahni, pohlepni solca in krvi.

Kaj bo s temi mladiči?

Gnezdo je zanje pretesno, morajo se razleteti po svetu. Komaj jih še držita z ženo v rodnem gnezdu, a dolgo jih ne bosta več mogla. Francelj govori že o rudnikih in o Trbovljah. Ko pride k cerkvi, se pridruži takoj fantom, ki so že bili v Hrastniku, v Trbovljah, v Zagorju, celo že na Pruskem in v Ameriki. Marička si dopisuje s Polonico, ki služi v Trstu. V zadnjem pismu piše, da je že našla zanjo službo, šest goldinarjev na mesec za začetek.

Komaj izraščajo mladim ptičem peruti, pa že hrepene v svet. Doma jim je pretesno, v rodnem gnezdu. Burne sile domačih potokov, šumeče drevje naših gozdov, rodovitna zemlja naših pobočij drže še neizčrpana v sebi svoja bogastva. Kum se solzi nad svojimi otroci, ki ga zapušča, še predno so se popolnoma razvili, a oni hite svoje moči prodajati tujcem in si kupovat solze kesanja in bolest razočaranj.

Pravijo, da gori pod Kolnikom spi kral Matjaž s svojo vojsko in čaka junaka, ki bi ga vzbudil. — Ta speča vojska si ti samo — ljudstvo naše! Toda, kedaj bo prišel junak, ki te bo zbudil in ti pokazal

pot boja na rodni zemlji? — In potem boš ti slavno in nepremagljivo.

Med tem, ko sedi gospodar molče za mizo in čaka, da se odpravi družina, je gospodinja neprenehoma na nogah, pomaga tu in urejuje tam, da bi bilo vse lepo v redu. Ko je napasla in okregala kure, pomore Lojzku obuti hlače, potem se prične razgovor z Maričko radi kočemajke. Marička bi rada oblekla tisto pikasto, a mati je odločnega mnenja, da je za danes dobra dovolj ona rožasta.

Slovesno in mogočno udari zvon in »vabi« v cerkev, resno in odločno se odpravijo njegovi otroci na zmagovalen pohod k maši v cerkev.

Za nobeno reč ne darujejo ljudje tako radi, kot za cerkvene zvonove, na nobeno reč niso župljani tako ponosni, kot na svoje zvonove. Tujec, ki ne pozna duše našega ljudstva, se temu čudi in posmehuje. Toda, kdor je enkrat videl zmagovalni pohod naših čet, ko korakajo v nedeljo zjutraj z nepristopnega Čemernega, izpod Črnege loga, iz Lomovja in Podloga, od Magolnika in Prelesja, po strmih stezah in med zaraslimi gozdi, tiho in samozavestno, med mogočnimi zvoki zvonov, proti cerkvi v Svibnem, on bo to razumel. Ta zvon je glasnik naše zmage in naše sreče, on se oglaš k vsem radostnim in pomembnim dogodkom, on spremlja našega človeka od zibel do groba, on je zvonil,

Tako drevesnico bi oskrboval preizkušen praktičen sadjerejec. Mislim da bi ne bilo treba diplomiranega učitelja za to.

Ko bi meli take vzorno urejene sadne drevesnice, bi se napravljali tam praktični sadjerski kurzi.

Kraj za tako drevesnico bi se poiskal po možnosti v središču sadjerejskega okoliša. Najbolje bi bilo, da se dobi zemlja v najem v kakem župnišču. Župniška posest ni privatna last, vsled tega bi ne bilo treba računati z eventualno premembo posesti; dalje je, pa naša duhovščina za gospodarski napredek vneta in požrtvovalna.

Priporočljivo bi bilo tudi, da bi se s tako drevesnico združilo tudi v drugih ozirih napredno umno gospodarstvo na polju, hlevu, gnojšču itd. Ustvarili bi se tako brez velikih stroškov vzorni kmetijski dvorci, ki bi bili za gospodarski napredek izrednega pomena.

Vzdrževanje takih vzornih sadnih drevesnic bi stalo seveda tudi denarja.

Kdo naj take drevesnice vodi, kdo vzdržuje in gmotno prispeva, vse to pustimo za sedaj nerešeno, ker v hipu ni aktualno.

Eno le moramo že sedaj naglašati, da se mora napraviti takih drevesnic za celo deželo sistematično in premišljeno urediti. Saj ravno to nezistematično pospeševanje sadjereje od strani kmetijske družbe je vzrok, da glede sadjereje v deželi ni bogve kaj napredka.

Za sistematično ureditev pa sta poklicana v prvi vrsti dva faktorja v deželi: deželno zastopstvo in kmetijsko-gospodarske organizacije.

Ker govorimo o deželnem zastopstvu, naj glede sadjereje omenimo nekaj, kar se tiče neposredno deželnega zastopstva.

Znano je, da so v nemški državi in na Češkem večinoma vse ceste in občinska pota obsajena s sadnim drevjem. Takša obsajena pota ne napravljajo samo ugodnega vtisa, temveč dajejo dotičnim javnim zastopom ob ugodnih sadnih letinah jako znatnega dohodka. Na Saškem n. pr. se je z drevja ob državnih cestah prodalo leta 1901 za 216.000 K avstrijske veljevale.

Deželni zbor kranjski more tedaj v delokrogu svoje avtonomne pastavodaje sadjarstvo v deželi izredno pospešiti, ako napoti občine k obsajenju občinskih potov in deželnih cest.

Nočemo se spuščati v nadaljne podrobnosti. Podati smo hoteli le nekaj migljajev, kako bi se dalo sistematično pospešiti sadjerejo v deželi.

Agrarec.

AVSTRO - OGRSKA.

O akciji Glambinskega.

Neki politik češke katoliške narodne stranke objavlja o akciji načelnika »Poljskega kola« Glambinskega daljšo izjavo. Stranka sicer ni za obstrukcijo, a ne dopusti, da bi imeli do nje predpravo Nemci v češkem deželnem zboru. Naglašja, da imajo Nemci usodo državnega zbora v rokah, na katere naj se Poljaki predvsem obrnejo. Pot za redne razmere v državnem zboru se pripravi, ako se omogoči delozmožnost češkega deželnega zbora. Velika zmeta pa je, ako se ozirajo samo na državni in ne tudi na češki deželni zbor. Z rekonstrukcijskimi načrti se ne bo nič doseglo, ker je boj opozicije stvar. Predpogoj uspeha Glambinske akcije je, da se omogoči delozmožnost češkega deželnega zbora in da se prične vladati po

načelih, ki jih zastopa »Slovanska Unija«. Katoliški narodni poslanci bodo delo v tem smislu pospeševali, ne da bi pozabili na potrebno previdnost, če ni Glambinskega akcija zgolj prikriti taktični maneuver.

Razpoke v nemškem bloku.

V Ausseeju je je izjavil neki ugledni parlamentarec, z ozirom na linški shod dne 5. septembra nemških svobodomiselnih poslancev, da se bodo predvsem pečali o tesnejšem skupnem nastopu s kršč. socialci. Sudetski nemški svob. posl. ne nasprotujejo skupnemu postopanju, medtem ko odklanjajo južno nemški svobodomiselnih poslanci skupen nastop. Vsenemški poslanci se sestanka najbrže ne udeležijo. Z ozirom na preosnovno sedanje vlade je izjavil, da Nemcem ni za Hohenburgerja, pač pa bi zahtevali Nemci, ako Hohenburger obdstopi, da postane minister dr. Sylvester.

Cesarjev načrt.

Cesar zasliši v avdijenci: dr. Wekerla, Bienertha, pariškega poslanika grofa Klievenhüllera. V Inomost odpotuje 28. t. m., 30. se poda v Bregenc, 31. se vozi po Bodenskem jezeru, si ogleda Zeppelinov zrakoplov in obišče württemberskega kralja. Iz Bregence odpotuje cesar 31. avgusta.

Češki izlet v Vahavo.

Nemci delajo velikanske priprave, da pridejo v nedeljo v Vahavo, kamor potujejo češki turisti.

ČASTNIKI PROTI SVOJEMU POLKOVNIKU.

Proti polkovniku Gerhauserju, polkovniku 33. pešpolka v Rabu, so se pritožili častniki, češ, da je surov ž njimi. Uvedena je preiskava proti njemu in ga najbrže vpokojijo. Vojno ministrstvo o zadevi še ni dobilo poročila. Gerhauser je član generalnega štaba. Bil je že sedem let na dopustu. Prosil je ponovno, naj ga reaktivirajo. Gerhauser je znan kot vojaški pisatelj z imenom Gebauer.

IZPREMEMBA V PRUSKEM VOJNEM MINISTRSTVU.

Odstopil je pruski vojni minister Elnem. Vojni minister je postal pehotni general pl. Heeringen.

ŠPANC V MAROKU.

Maročani so 12. t. m. nadalje obstreljavali Alhucemas. Napadalcji so imeli nekaj izgub. Z vstaši so se baje že pričela mirovna pogajanja.

VOJAŠKO MINISTRSTVO NA ŠPANSKEM. — ŠPANSKA KRALJICA ODPOTUJE NA ANGLEŠKO.

Španski ministrski svet je sklenil, da odstoji. Sledi mu vojaška vlada. — Španska kraljica odpotuje za nekaj časa na Angleško.

POOSTREN POLOŽAJ MED GRŠKO IN TURCIJO.

Turki z grškim odgovorom niso zadovoljni. Odpošljejo Grški v soboto oster odgovor. Veliki vezir se je izjavil grškemu poslaniku, da odgovor grške vlade ni dovoljen. Turčija je takoj pozvala z dopusta vse častnike in ukazala turškemu brodogradu, naj bo pripravljen, da odplove v Carpatos.

PRINC JURIJ POSTANE ZOPET PRESTOLONASLEDNIK.

Kljub vsem dementijem se trdi, da proglasi 30. t. m. srbski kralj princa Jurija zopet za prestolonaslednika.

klancih je zemlja znežena tako, da človeku ni varno po njih hoditi. Nocoj je zopet se vtilo, pa ni šlo dalj kakor za pol ure. Da bi ta dež nam bil namočil julija meseca, tedaj bi pa bili imeli letos dosti krme, katere bo zopet hudo primanjkovalo. ko je Turek ropal po naših krajih in ko je grajščak vladal na Starem gradu. Koliko se je spremenil svet in narod tekom stoletij! Samo cerkev še stoji nad prepadi, kot je stala v davnih vekih, in zvon se razlega čez griče. Brez tega zvona bi postal naš svet mutast, kakor, ako bi človek zgubil svoj glas.

Naše ljudstvo živi v prirodi in s prirodo. Priroda in človek je tu ena celota in cerkveni zvon je glas, ki oživlja to sluko, ki bi bila brez njega mrtev kip. Cerkev, ki stoji povsod na naših gričih, na Kumu, na Ključevici, na Borovaku, Žebnjeku, Močilnem, v Svibnem itd. so pomniki naše zmage in oznanjevalci novih triumfov našega naroda in zvon je glasnik naše svobode, ob njegovih zvokih se odpravljajo danes naše ljudstvo na svoj zmagovalni pohod.

Danes je prekrasno letno jutro! Vstopiva se k zvoniku, odkoder se tako lepo vidi v prepahe, v dolino, kjer po belih stezah hite verniki med grmovjem in vinogradi in njivami gori k cerkvi. Možje, resni in malobesedni, se pomičejo počasi v temnih gručah, pravilno in odmerjeno, kot ritem v dobri pesmi, se pomičejo za njimi žene in stikajo glave skupaj, ker si imajo mnogo povedati, a pot je strma in govori se težko. Dečki skačejo lahno kot

koze, se stisnejo k očetu ali materi in spet spuste naprej. Med njimi se pa zibljejo pisane vrste deklet, krepke postavne, veselih obrazov in lahni korakov. Vse to se pomiče od vseh strani proti cerkvi. Nad njimi pa strče bele skale v prepahe, drugod pa šume mogočni kostanji ali zeleni travniki in vinske gorice.

Danes je lep dan, prekrasen leten dan. Toda vselej ni tako. Včasih pokriva ves svet zmrazjen sneg in steze strče ledu, nad klancem za Molarijo pa mete s snegom, da se šibi mogočno drevje. Drugič spet pribuče viharji in izpod neba se vlija dež. Toda naš zmagovalni pohod se vrši vseeno vsako nedeljo redno in pravilno. Ili v nedeljo v cerkev je dušna potreba, je mogočen kategoričen imperativ, proti kateremu ni ugovora in izgovora.

Množice so se približale cerkvi in polnijo svetišče. Tiha resnoba se razlije po svetem kraju. Mežnar je prižgal sveče, iz cerkvice se je razlegel zvonček, na koro so zabučale orgle.

Stopiva v cerkev, pijana silnih vtiskov, vriniva se med to ljudstvo, ki je v stoletnih bojih branilo naše višave in se sedaj tu zbralo, da obhaja svojo zmago in se krepki za nove boje.

»Pred stoilom tvoje milosti, tvoj verni ljud kleči!«

zabuči na koro in cela množica se vrže na tla in tisoč src puhti v globokih čustvih in tisoč glasov odmeva v mogočnih akordih.

Tako obhaja naše ljudstvo svojo zmago.

KRALJ EDVARD V MARIJINIH VARIH.

Kralj Edvard se je pričel zdraviti v Marijinih Varih. Ko je prišel na promenade, ga je opazovalo na tisoče oseb. Ljudje so ga tako nadlegovali, da je zbežal pred njimi v park, ki ga je zaprla policija.

STAVKE.

Švedska stavka izjalovljena.

Poroča se, da so pričeli delavci izjavljati, naj preneha stavka. Tvorničarji izjavljajo, da so izgubili veliko naročil, tako da bodo mogli sprejeti v delo po končani stavki le dve tretjini delavstva.

Črkostavska stavka v Inomostu.

Črkostavci v Inomostu stavkajo naprej. Časopisi izhajajo v zmanjšani obliki. Stavijo jih faktorji in vajenci. Sodijo, da bo trajala stavka pet tednov. Štrajkujoči razpolagajo s 40.000 kronami. Dunajska centrala se je izjavila proti stavki.

OBISKI TURŠKIH POSLANCEV. — ABDUL HAMID OPERIRAN. — PROTI ALBANEC.

Ješeni odpotuje odposlaništvo turških poslancev v Berolin, na Dunaj, v Budimpešto in v Peterburg, kjer obiščejo postavljajalne zbore. — Bivši sultan Abdul Hamid, je bil operiran zaradi angine. — Vojno sodišče zasleduje 19 članov valonskega albanskega kluba.

NOVI NEMIRI V PERZIJI. — PERZISKI ŠAH HOČE K OČETU.

V Perziji se boje, da izbruhnejo novi nemiri. Nomadski rodovi na jugu so se uprli in nočejo priznati novega šaha. Prodirati nameravajo proti Teheranu. Brat odstavljenega šaha se je povrnil v Perzijo in zbira svoje privržence. — Novi šah hoče k svojemu očetu. Hotel je že pobegniti in se odpovedati prestolu. Išče se nov vladar, a je križ, ker ni denarja. Položaj je jako napet. Boje se, da prično preganjati kristjane.

ČEHI V KRAKOVU.

Krakov, 13. avgusta. Na čast Čehom je priredil mestni svet rut, ob katerem so se govorile tudi politične napitnice. Banket se je otvoril s češkimi in s poljskimi narodnimi himnami, ki jih je sviral godba 13. pešpolka. Na slovo Čehov in Poljakov na političnem polju je napil praški župan dr. Groš. Odgovarjal je tudi v političnem smislu krakovski župan dr. Leo. Znani poljski slikar Tetmayer je naglašal, da se mora vzbuditi poljska ljudska duša, nakar pride čas slovanske vzajemnosti. Pravi pomen dobe šele potem besede: »Hej Slovani!« Slovo na kolodvoru je bilo uprav velikansko.

VISOK PRUSKI DOSTOJANSTVENIK ZAPRT.

Berolin, 13. avgusta. V Bartensteinu na Vzhodnem Pruskem so zaprli načelnikovega namestnika občinskega sveta, rezervnega stotnika, justičnega svetnika pl. Schimmelpfeninga. Osumljen je, da je poneveril več stotisoč mark.

MLADOTURKI PROTI GRŠKI.

Berolin, 13. avgusta. Iz Soluna poročajo listi: Vodilni mladoturški krogi so sklenili, da nadaljujejo vojne priprave, da zasedejo Tesalijo. Na grško mejo pošiljajo strelivo in topničarje. Pripravljen je že III. armadni zbor, da vdere z albanskimi, bolgarskimi, srbskimi in vlaškimi prostovoljci na Grško.

ŠPANSKE ČETE V MELILLI.

Madrid, 13. avgusta. V Melilli je 27.854 španskih vojakov s 4870 konji in 56 topovi.

ČEŠKI KATOLIČANI SE NE UDELEŽE DUNAJSKEGA KATOLIŠKEGA SHODA.

Brno, 13. avgusta. »Hlas«, glasilo poslanca Šrameka, poroča, da se češki katoličani ne udeležijo letošnjega dunajskega katoliškega shoda.

NOVOUSTANOVLJENA MLINARSKA AKCIJSKA DRUŽBA.

Praga, 13. avgusta. Včeraj se je tu vršil ustanovni shod nove mlinarske akcijske družbe, ki izda 1250 akcij po 400 kron.

IZSELJEVANJE MOHAMEDANCEV IZ BOSNE.

Sarajevo, 13. avgusta. Turška vlada je sklenila, da naseli bosensko-hercegovaške mohamedanske izseljence v Anatoliji. Vsaka rodbina, ki pride v Solun, dobi štiri do pet sto pijastrov podpore. V Janini imajo pripravljenih za izseljence 1450 stanovanj. V Prevesji zgrade za bosenske izseljence 1200 hiš, ki bodo stale 4 do 6 milijonov pijastrov. Izselilo se je že veliko mohamedanskih rodbin. Mlajši mohamedanski krogi niso zadovoljni z izseljevanjem. Njihovo glasilo »Musavat« neprestano svari pred izseljevanjem, ki oslabi mohamedanski življenj v Bosni in Hercegovini.

SPLOŠNA STAVKA NA ŠVEDSKEM.

Stockholm, 13. avgusta. Vedno bolj jasno se kaže, da se je popolnoma izjalovila splošna stavka. Popolnoma se ni delo nikjer ustavilo. Poulična železnica zopet vozi v polnem obsegu. Tudi po provinci stavka poenjuje.

Frankobrod, 13. avgusta. Iz Stockholma se poroča, da so stavkujoči ponovno napadli vozove električne železnice. Reditelji so preprečili večje izgrede. Izprevozniki so dobili pravico, da smejo rabiti orožje. Prime Evgen vpliva na kralja, naj intervenira stavkujočim v prilogi.

GROF ZEPPELIN ODPLOVE V BEROLIN.

Friedrichshafen, 13. avgusta. Grof Zeppelin je popolnoma okreval. V kratkem prične vse pripravljati za vožnjo v Berolin.

TOČA.

Iz Šmarja: V torek, 3. t. m. so se pri nas ves popoldan zbirali od severa temnosivi oblaki, pa vendar nismo pričakovali nič hudega. Barometer pa je vedno padal od časa do časa. Četrta na deveto uro pa se med dežjem, gromom in bliskom vsuje toča, katera je napravila mnogo škode, kajti polje je lepo obetalo. Prizadete so vasi: Šmarje, Sap, Vrh, Repče, Dole, Škofljica, Gumnišče, Blato, Vin, Peče, Bičje, Smerjene. Ljudje pripovedujejo, da je toča segla do Krke.

Z Brda pišejo: V torek ob 5. uri popoldne je nastal velikanski vihar z dežjem in točo. Več vasi je zelo hudo prizadetih. Poljski pridelki so uničeni, z opeko krite strehe razbite. Najbolj je prizadeta vas Gradišče. Po polju je vse uničeno. Toča, orehove velikosti, je padala sama brez dežja ter pobila stotine ptic in v opeko postrehah. Prizadete so še vasi Lukovica z bližnjimi vasi. Tudi tu so pridelki uničeni. Precej škode je napravila tudi v vaseh: Brdo, Rafolčah, Verhole, Dupelne in sploh po celi brdski fari. Nevihita je šla potem čez Zlato Polje dalje. Škoda je velikanska.

Z Dol pri Litiji se poroča: V torek zvečer ob pol osmih prihrula je od severozahoda toča, katera je pri Zagodnu, Zavruhu, Magolniku, Dobovici in Radgonci vse potokla. Ljudje, že prej revni, so obupani. Nujna pomoč potrebna.

Tudi v višnjegorski okolici je pobila toča v torek večer, dne 3. t. m. Ravno pri mestu ni znatne škode, pač se pa čuje, da je pobila v Zalni, Lučeh, po občini Križka vas, Ovhe, deloma tudi v Dragi in na Dobravi. Toča je bila debela kot lešniki. Ležalo jo je na tleh, da si je lahko na mestu nagrabil za perišče, zlasti nižje pod Višnjogoro. Tukaj je bila že suša, sedaj je pa dež pošteno namočil.

Iz Škocijana pri Turjaku Dne 3. t. m. ob pol 9. uri zvečer je padal pri nas malo manj kakor orehi debela toča. Kako žalosten pogled kmeta na porušeno žitno polje! Vse je pokončano. Pričakovali smo letos boljšo letino kakor lani, a sedaj so vse naše nade strte.

V občini Križka vas pri Višnjogori je dne 3. t. m. toča grozno potokla, tako da se na večih njivah skoraj ne pozna, kaj da je rastlo. Sadje, ki je bilo tako polno, da še malokdaj, je toča vse zbila dol. Ubogi kmet!

Rešitev dr. Stojca.

Dovje, 12. t. m., zvečer ob desetih.

Pri reševanju ponesrečenega dr. Stojca so se najbolj pogumne izkazali Trentarji: Tožbar (vodnik Slov. planinskega društva), Jožef Komac, Andrej Komac, Janez Bergine in kranjskogorski vodnika Janoz Kosmač ter Janez Pečar (Bobek). Trentarje je obvestil o nesreči v sredo zvečer češki turist Dvorsky, ki je že sam turo na Suhli plaz pred par leti napravil, in dr. Hlava. Trentarji so odšli takoj ponoči in šli čez Veršec do ponesrečenca po Pišenski dolini ob 8. uri zjutraj. Dr. Stojc je bil navezan na skalo (navezal ga je njegov tovariš nadučitelj Petrovčič), za hrbet mu je tekla voda; potrpežljivo in mirno je ležal tam že četrty dan. Živež mu je popolnoma pošel. Radostno je pozdravil Trentarje: »Hvaležen sem Vam na rešitvi! Trentarji so res junaki!« Okrepčali so ga. Dr. Stojc jim je sam dajal navodila, kako naj ga povežejo. Niso čakali druge ekspedicije, ki je dohajala iz Kranjskegore in imela zaboj, v katerem bi ga spuščali čez navpično steno (300 do 400 metrov). Vodniki se niso navezali. Pač pa so navezali ponesrečenca, ga prijeli za obleko in počasi pa previdno ga predstavljali po sten, sami iskali zase stopnje, ga zopet naprej porinili in ga po triurnem mučnem trudu spravili pod steno na sneg. Navzoči dr. Demšar je rekel: »Čez Trentarje jih pa ni!« Na snegu (v višavi 2000 metrov) je čakala druga ekspedicija, ki ga je položila na nožala in spravila v Pišensko dolino in dospela ob pol osmih zvečer (v četrtek) v Kranjskogoro. Tam so ga čakali dr. Šlajmer, dr. Robida, dr. Rus, dr. Plečnik in dr. Tičarjevem stanovanju, kjer je dobil ponesrečenec zdravniško pomoč: že na snegu pa ga je obvezal njegov prijatelj in tovariš dr. Demšar in dr. Tičar, ki sta se s Petrovčičem vred požrtvovalno udeleževala pomožne ekspedicije vse dni. Zanimivo je bilo, kako smo z daljnogledom pod Veršcem opazovali rešilno

akcijo. Trije (Aljaž, prof. Frischaut, kaplan Fröhlich) smo šli v Pišensko dolino, potem pri Prisojniku pod Veršec, kjer nastavimo daljnogled (54-kratno povečanje na daljave 4 kilometrov zračne črte). Zagledali smo 12 mož in ponesrečenca na nošalah ob pol treh pod steno Suhega plaza (Škratica), ko so prišli na sneg in pesek (okoli 2000 metrov). Koj smo spoznali, da je dr. Stojc še živ, ker je glavo pokonci držal in se je dr. Tičar večkrat k njemu sklonil itd. — Velika množica turistov in letovičarjev ter Kranjskogorcev, ki so vsi imeli sočutje s ponesrečenim, je šla mu naproti v Pišenco na ga spremila v Kranjskoro. — Razmeroma se dr. Stojc dobro počuti, videti je bil na vozu veselega obraza. Zlomljeno ima desno roko in levo nogo. — Današnje rešilne akcije udeležili so se tudi kranjskogorski vodniki in vodnik Orehovnik iz Mojstrane. Vsem priznanje, na Trentarje pa smo ponosni! — Jakob Aljaž, župnik.

Dr. Stojc je pač v prvi vrsti rešila njegova krepka fizična konstitucija. Srečana je bila misel g. Dvorskega, da je šel takoj po Trentarje, ki so brez zabojev ponesrečenca rešili. Dr. Stojc, upamo, popolnoma okrevaja. Včeraj bi imeli dr. Stojca prepeljati v Ljubljano, vsled česar je bilo včeraj zvečer vse polno občinstva na kolodvoru. Prišel pa ni, ker so ga po lastni želji pustili v Kranjski gori, da se nekoliko odpočije. Pač pa pripeljejo dr. Stojca v Ljubljano danes ob 4. uri popoldne. Ni majhna stvar, če mora človek na pečini čakati na rešitev skoro štiri dni in tri noči!

Dnevne novice.

+ Za obmejne Slovence je naročil Ferdinand Šusteršič iz Meksike za 20 K kolkov. Bog živi darovalca, ki, dasi tako daleč od domovine, ne pozabi na svoje brate, ki se bore s tujcem za svoj obstoj!

+ Malik, znani nemški bojni petelin, je aranžiral nemška pobiranja in izgrede Nemcev na Dunaju proti Čehom. »Reichspost« dobro uvidi, da se nemštvo Dunaja z razbojništvom ne bo rešilo in zato Maliku daje pošteno pod nos. Imenuje celo štaterskega nemškega napolboga »nationalno-političnega pšuerja« in mu predočuje, kakšno škodo bo imel Dunaj od protičeških kravalov. Malik se zaradi tega hudo jezi in v »Alldeutsches Tagblatt« psuje na zelo zarobljeno način. Svojo udeležbo pri demonstracijah, pri katerih je bilo več policajev od Nemcev težko ranjenih, imenuje Malik »ehrliche Mitarbeit«, zaključuje pa svoj članek s krepkim: »Pfui Teufel, christliche Reichspost!« Beležimo le za dokaz, na kakšni stopnji kulture stoje hujšakači nemškega »narodnoobrambnega« dela.

+ Učiteljske v Ljubljani je še danes nemški zavod. Velika večina predmetov se poučuje v nemščini, kar ima za posledico silno nemškutarijo. Dovolj, da vzgaja nemškutarske učiteljice neki drugi zavod, zato ni treba, da se vali odpadniška kultura na c. kr. pripravljalnici. Če so se gimnazije poslovenile, zakaj bi se ne učiteljske? Nemščina je tu tudi vzrok, da se najvažnejši predmeti, kakor n. pr. pedagogika, tako slabo kandidatom v glavo vcepijo, da razum Rousseaujevega imena o tej lepi vedj veliko ne vedo. Notorično je, da se na ljubljanski pripravnici poučuje približno tako kakor na mohamedanski univerzi v Fezu. Posledice čuti naše ljudstvo. Zato naj se poklicani faktorji zganijo in v prvi vrsti vržejo iz učiteljskega nemški duh, ki veje od zgoraj.

+ Za ljudski sklad so darovali gg.: Iv. Stanonik 20 K, Nik. Stazinski 10 K, Ant. Belec 5 K, Mih. Arko 34 K, Jos. Golmajer 10 K, dr. Jos. Tominšek 3 K, Ivan Vintar 10 K, Iv. Tušar 2 K, Lav. Lah 15 K, Fr. Demšar 10 K, Ev. Jarc 20 K, dr. Ev. Lampe 20 K, Iv. Traven 20 K, Fr. Majdič 10 K, Jos. Mandelj 5 K, dr. Iv. Zajc 5 K, dr. Vi. Pegan 30 K, Luka Smolnikar 5 K, Jos. Šiška 5 K, Fr. Modic 5 K, Bog. Perhave 10 K, dr. Kržišnik 10 K.

+ »Marburger Zeitung« je pač najimenitnejše glasilo, kar jih imajo alpski Nemci, saj v tem oziru, da je najvernejša podoba njihove svetovnoznane kulture. V uvodniku 10. avgusta zmerja ta nemško-svobodomiseln list nemško - svobodomiseln graški občinski svet, ker je slednji menda sam zato, da se graška policija podpravi. Članek se odlikuje po izbranih izrazih, kakor »malukorblose Pintscher«, »verkommene Kerlek«, »verkniffenes Grinsen«, »Wasenmeister« itd., tako da bi človek res sodil, da ga je konjederes spisal. Seveda mariborski renegati se najbolj tega boje, da ne bi se v štajerskih mestih policija podpravi, ker bi se potem slovenski napisi ne dali tako nemoteno mazati in Slovenci po ulicah napadati, kakor se to zdaj godi.

— Zagrebško vseučilišče in Slovenci. Z ozirom na naša članka piše v »Hrvat-ski« z dne 11. t. m. Slovenec dr. J. sledeče: Nobena avstrijska univerza nima komisije za slovensko stenografijo, in je

povsem izključeno, da bi jo kdaj imela. Zagrebška izpraševalna komisija za hrvaško stenografijo bi se morala konstituirati obenem za slovensko stenografijo. Slučajno so današnji člani te komisije Slovenci in slovenščine popolnoma zmožni. Sicer pa je razlika naših jezikov tako majhna, da ne bo nikdar delala težko komisiji. Kolikor vem, se je o tej stvari že govorilo in razpravljalo, a menda se je vse ustavilo v oddelku za bogocastie in nauk. Ako je to resnica, potem bi trebalo opozarjati na dejstvo, da si vseučilišča po vsem svetu štejejo v čast, ako obsegajo čim večja področja. Mi Slovenci želimo, da hrvaška univerza prosperira, a nam Slovencem nudi priliko, da se samo formalno usposobiti za stenografijo.

— Prijet cerkven tat. Na Trebelno je došel 10. avgusta Karol Lavrič, star 33 let, rojen v Ljubljani, pristojen v Trzin. Njegovo obnašanje in izpraševanje, koliko prometa ima pošta, koliko hranilnica itd., je dalo povod, da ga je dal župan prijeti. In ko se je še dognalo, da je bil dalj časa v cerkvi in da so v cerkveni škrinji sledovi lima zapaziti, so ga odvedli v Mokronog in izročili žandarmeriji. Našel se je zavoj, v katerem je bil shranjen lim. Ta zavoj je zvijačno od sebe spustil, da niso pri preiskovanju njegovih žepov našli nič sumljivega. Ker se je pa sedaj našel lim, ne bo mogel več tajiti. Tat ima vse polno žepov. Posebno sumljivo je bilo, ker je povsod povpraševal po novjših časnikih. Gotovo je uže drugje izvrševal tak posel, zato se je pa bal, če so mu uže na sledu.

— Izkoriščanje. Ta cerkveni tat v Trebelnem je primeroma le malo vinarjev zamogel iz škrinje dobiti in bode za to precej časa sedel. — V nedeljo, 8. avgusta, so prišli ljudje v večjo škodo, pa vendar nihče ne bode kaznovan. Tri dni po prej sta kupila dva tuja človeka kmečko posestvo za približno 6200 kron. V nedeljo sta pa uže dala oklicati dražbo, ki se je pričela že ob času, da niso mogli ljudje k popoldanski službi božji. Pilo se je zastoj, kolikor se je komu poljubilo. Nekateri, ki ne poznajo nobene mere, so komaj na nogah stali. In taki so ljudje dražili. Prodalo se je del posestva za 8300 kron, pa je še ostal najboljši del gozda in največja njiva, kar bode tudi še vrglo vsaj 3000 kron, pa tudi več. Pač so se ljudje drugi dan kesali, ker so preplačali, toda kaj to pomaga, ker je prepozno. Ali res ni zakona, ki bi prepovedoval dajanje plače pri draženju? Na milijone so ljudje ravno vsled take brezplačne plače dali pri raznih dražbah preveč za kupljeno zemljišče. Ali niso taki zemljiški mesarji ljudske prijavke?

— K bančnemu vlomu in umoru na Reki se poroča še, da so ruski vlomilci odnesli 50.000 K. Reška policija je vse storila, da ubegle vlomilce dobi, brzojavila je tudi v Ljubljano. Vlomilci — bili so trije — so z neverjetno drznostjo prišli v banko, blagajnika ustrelili, naglo pokradli, kar so dobili, nato pa ušli. Policaj je le enega ujel, Salomona Kišinovskega. Drugih ni bilo mogoče prijeti, ker so vražje streljali na ljudi, ki so jim sledili.

— Dekleta izobraževalnega društva v Robu pri Velikih Laščah bodo igrale v nedeljo, dne 15. t. m. igro »Dve materji. Začetek ob 3. popoldne. K obilni udeležbi vabi ženski odbor.

— Volivno gibanje na Goriškem. Tudi socialni demokratje se že gibljejo, da posežejo v volivni boj. 29. avgusta se vrši v Gorici izredna deželna konferenca, na kateri se bodo določili kandidati. — »Rdeči Prapor« piše o agrarni stranki, ki se zopet veliko štuli: »Kmečka stranka je pod Gabrčkovsko komando. To se je pokazalo v soboto. Kmečka stranka je namreč sklicala prvi volivni shod v nedeljo, 8. t. m. in na oklicu, ki je bil objavljen tudi v »Kmečkem Glasu«, se je reklo, da se na shodu postavijo tudi kandidatje za Kras. Toda glej čuda! V soboto pride »Soča« in pravi: Shod »Kmečke stranke« bo v Stanjelu res v nedeljo, ali kandidatje se ne bodo postavljali, ker je še »prezgodaj«. Prosi se pa zaupniki, da naj pripravijo vse potrebno za volivni boj in da naj opuste »tiste osebne malenkosti«. ... Ko smo prečitali to epistulo, smo takoj razumeli, zakaj je imela volivna izjava kmečke stranke tisti rep, o katerem smo poročali. Čuditi se je le, da se dá gospod Mrmolija, ki se res trudi za kmečko organizacijo, tako za nos vleči od faliranih liberalcev. Če res nimajo toliko samostojnosti, da bi postavili kandidate po svoji volji, tedaj je to žalostna stranka. Ali pa imajo res zvezo z liberalci, tedaj pa naj to povedo gospodje agrarci kmetom po deželi.

— Hranilnica in posojilnica v Kranju ima vsak dan uradne ure. Toliko na znanje občinstvu.

— G. finančni ravnatelj, dvorni svetnik Kliment, se je povrnil iz dopusta in zopet prevzel vodstvo c. kr. finančne direkcije.

— Imenovan je g. Josip Lenič, jetniški paznik v Ljubljani za sodnega sluga (izvršilnega organa) za c. kr. sodišče v Radoljici.

— Smrtna kosa. V torek je umrla v Pliskovici na Krasu obče priljubljena g. Vincencija Bandelj v starosti 65 let. N. p. v m.!

— Izlet skozi Vintgar v Bled je napravilo včeraj 15 hrvaških in dalmatinskih udeležencev katehetskega tečaja v spremstvu domačih katehetov Čadeža, Mlakarja in Gnidovca. Izeiniki so bili polni hvale o gorenjskih prirodnih krasotah. Sveže, solnčno vreme je poživljalo veselo razpoloženje naših južnih bratov. Na večer se je večje število Hrvatov odpeljalo v Bohinj, da so si ogledali še ondotno okolico in jezero; nato so se vrnili preko Gorice in Trsta v svojo domovino.

— Velika poletna jamska veselica v Postojni. V nedeljo, dne 15. avgusta se bode v postojnski jami vršila velika veselica. Več godb, med temi tudi mestna godba s Pulja, bodo igrale v mestu in jami pri veselici. Za različna ljudska razveseljevanja v jami je vsestransko skrbjeno. Začetek veselice ob treh popoldne. Pri tej priliki se bode tudi slikalo v jami za kinematograf.

— Mnogo zajcev je letos po nižavah in planjavah, zlasti na Dolenjskem, kjer se je ta vrsta divjačine vzlic skrajno neugodni in dolgi zimi zelo zaplodila. Te pomnožitve pa je največ krivo dejstvo, da je bila skoro po celi deželi blizu leto dni razglajena pasja kontumacija in se je na ta način preprečilo sicer običajno pustošenje lova, katero so povzročali psi, ki so kaj radi na svojo pest in brez gospodarja lovili divjačino v najboljših revirjih. Tudi divjih rac, golobov, prepelic in jerebic je letos dovolj na posebno veselje naših lovcev.

— Zastrupila se je v Zagrebu služkinja Ter. Vlah z raztopljenimi glavnicami žveplenk. Tekočino je neki izpila z namenom, da se reši ljubavnih posledic, kakor so ji to svetovale neke perice. Ona je pri tem izgubila življenje; dotične svetovalka pa bode za svojo modrost odgovarjale pred kazenskim sodnikom.

— Iz tretjega nadstropja je skočila v Zagrebu žena nadgozdarja Milena Matić in ostala mrtva. Na potu v Opatijo se je cela družina (2 otroka) ustavila v Zagrebu v »Palace Hotel Croatia«, kjer je gospa naenkrat zbolela, in ker je zdravnik mislil, da se gre za tifus, je naročil, da se jo prepelje v bolnišnico. Zadnje jo je morda gnalo v smrt.

— Občni zbor »Saveza hrv. učiteljskih društev« se je vršil minole dni v Zagrebu. Glavna točka dnevnega reda je bila sprememba pravil v svrhu decentralizacije, v prvi vrsti uvedba častnega sodeja, ki naj bi namestu obnega zbora reševal intimne osebne zadeve članov. Debat o tej točki je bila jako živahna, končno se je sprejel dotični člen pravil nespremenjen, kakor ga je predlagalo vodstvo »Saveza«. Drugi dan, 12. t. m., so bili na dnevnem redu predlogi posameznih učiteljskih društev, med njimi zagrebškega in varaždinskega glede cirilice v ljudskih šolah. Predno se je prešlo na dnevni red je vstal učitelj D. Trstenjak ter ostro protestiral proti napadam Frankovega »Hrv. prava« na učiteljstvo po deželi. Maloštevilni navzoči Frankovci začno nato rabuko, med katero pripelje učitelj iz Bakrača Frankovcu Badavincu zvenečo zaušnico. Nastane splošna zmeda; Frankovci skušajo učiteljem-vojakom vzeti bajonete. Končno so hladnokrvnejši skupščinarji napravili mir, da se je mogel razpravljati dnevni red.

— Strela udarila. Dne 11. avgusta popoldne ob pol 5. je udarila strela v hišo Antonije Kramar na Mirni. Vse poslopje je bilo naenkrat v ognju. Gospodinje in njene male hčerke ni bilo doma, le neka hroma sirota, Marjeta Kotar, je bila v hiši. Sosedje so jo rešili z goreče hiše. Tukajšnje gasilno društvo je prešlo na tej priliki ognjeni krst. Pri tem prvem ognju so sicer gasilci prav požrtvovalno delali, a poznalo se je, da zelo manjka vaje. Povelnjštvo je bilo pa že tako brez glave, da so se vsi jezili. Voda Mirna teče mimo, pa so šli nastavit sesalke v studeneč, v katerem je navadno le par škafov vode. Seveda se je studenec takoj usušil. Med tem, ko so brizgalno prepeljali k strugi Mirne, je pa ogenj brez skrbi gospodaril. Bati se je bilo že za sosednje hiše. Zato so dekleta v škafih prinašale vode v malo brizgalno, da se je ogenj vsaj nekoliko omejil, dokler ni delovala večja. Posestnica je pomilovanja vredna. Tekom 11 let ji je že tretjič pogorelo. Zavarovana je pri Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani za 700 kron. Škode je pa veliko več.

— Semenji za ječmen v Požunu. V mesecu avgustu se bo vršil v Požunu velik semenji za ječmen, ki ga prirede kmetijska društva zahodne Ogrske. Podrobnosti so razvidne iz naznanila, ki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice na vpogled interesentom.

— Semenji za ječmen. Dne 24. avgusta 1909. se vrši v Miškovcu semenji za ječmen. Vspored in izpisek iz poslovnega reda za ta semenji sta na vpogled v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

— Novi kurz v upravi zagrebškega gledališča in časnikarstvo. Minulo sredo zvečer se je v Zagrebu vršil sestanek zastopnikov tamkajšnjega dnevnega časopisa, da zavzamejo stališče nasproti nekaterim odredbam nove gledališke uprave, ki imajo očividni namen, zaprečiti svobodno recenzijo predstav in časnikarska poročila o gledališču sploh. Na sestanku so bili zastopani vsi enajsteri neodvisni zagrebški dnevniki, manjkali so pa zastopniki treh vladnih listov. Po živahni debati so soglasno sklenili, da v bodoče njihovi listi ne bodo več priobčevali nobenih uradnih obvestil in reklam gledališke uprave, marveč edino le vesti na podlagi lastnih informacij, za katerih istinitost morejo nasproti občinstvu prevzeti vso odgovornost.

— Vihar. 3. t. m. ponoči je razsajal v Štangi silovit vihar, združen z močno ploho. Vmes je padala tudi toča. Proti jutru so se vetrovi nekoliko pomirili, podnevu pa so začeli znova s svojim uničevalnim delom in so razsajali z malimi presledki do petka 6. t. m. Vmes je šel dež, katerega smo bili že zelo potrebni. Vihar je napravil obilo škode. Najbolj je trpela koruza, ki leži ali popolnoma omajana ali izruvana vse skrižem. Nakolski fižof je potrzan s kolov, ali pa ga je vihar podrl s kolom vred. Polomil je mnogo drevja in pometal sadje še popolnoma zeleno z drevja. Vihar je napravil tudi mnogo škode na strehah, katere je pri nekaterih kozočih celo odtrgal in jih zanesel daleč proč. Toča se tudi zelo pozna, čeprav je bila le mala. — 1. t. m. je obhajal naš č. g. župnik 40letnico mašništva. Pri nas deluje kot župnik in učitelj zasilne šole že 33. leto. Bog ga nam ohrani še mnogo let!

Darovi.

ZA OBMEJNE SLOVENCE:

- 205. Jos. Kosec, župnik, Kamenje, 20 K.
- 206. N. N. 20 K.
- 207. Ivan Stanonik, župan itd., Horjul, 20 K.
- 208., 209. dr. Iv. Šusteršič, drž. in dež. poslanec, 50 K.
- 210., 211., 212., 213., 214. dr. A. Krisper, Ljubljana 100 K.
- 215. J. Flis, generalni vikar, Ljubljana, (drugič), 20 K.
- 216. Ivan Gorišek, vikar, Celje, 20 K.
- 217., 218. Katoliško slovensko dijaštvo na Vrhniki 40 K.

Ljubljanske novice.

Ij Davčna administracija v Ljubljani razpošila popolnoma slovenskim strankam, glede katerih ne more biti nikakega dvoma o njih narodnosti — nemške plačilne naloge za osebno dohodnino! Seveda, če je davkoplačevalec v državni službi, mora molčati in biti zadovoljen tudi z nemščino, če ne, sledi kaj hujšega. Tako se postopa pri nas v osrčju Slovenije, kaj naj se potem zahteva od obmejnih oblasti? Take razmere ustvarila je pri nas liberalna slovensko-nemška zveza ob glasnem bojnem kriku naših »Narodovcev«, kojim je narodnost le pesek v oči, prva in glavna stvar jim je pa vedno le liberalizem. Gorje narodnosti, če jo bodo branili taki voditelji!

Ij Značilno. Hiša meščanske imovine dobi svojega upravitelja. To službo je župan Hribar baje že namenil podkovskemu mojstru g. Ed. Schleglu, torej človeku, ki ima sam dosti denarja; pa je s Hribarjem v sorodu.

Ij Razstava katehetskih učil je otvorena samo še do srede, 18. t. m., vsako popoldne od dveh do treh. Pojasnila daje uslužbenec »Katoliške Bukvarne«, ki je v tem času v dvorani navzoč.

Ij Ruski učitelji v Ljubljani. Sinoči ob 11. uri 40 min. pripeljalo se je iz Trsta pod vodstvom g. Stanislava Maksimiljanoviča Studenski, tehnologa iz Petrograda, od šeste ekskurzije, 38 nar. učiteljc in 12 učiteljev v Ljubljano. V imenu občine pozdravi g. Aškerc, v imenu »Ruskega kružka« g. Lavrenčič, in slov. učiteljstva g. Likozar. Ruski učitelj se je zahvalil in radodušnemu sprejemu. Danes dopoldne so si ogledovali po spremstvu mest. zastopstva g. Aškerc, od »Ruskega kružka« g. Sevarja, izmed učiteljstva pa g. Sadrž, gđc. Mehletove, Gantarjeve, Pezdirjeve itd. našo mestno občinsko dvorano, šentjakobsko deklisko šolo in raz ljubljanskega gradu našo okolico. Nazaj grede ustavili so se tudi v »Učiteljski tiskarni«. Obeđujejo danes v »Narodnem domu«. Zvečer pa se ob 8. uri snidejo vsi ljubitelji bratskih nam gostov, sester in bratov ter kolegov, v tivolski restavraciji. V nedeljo jutro nam jih gorenjski vlak ob 7. uri zjutraj zopet odpelje na Dunaj. Ta ekskurzija prepotovala je Nemčijo, Švico in severno Italijo. Dobrodošli mili goste na slovenski zemlji! Do svidanja!

Ij V konkurz sta prišla brata Rus, trgovca z moko in deželnimi pridelki na Emonski cesti.

Brez **Berson** gumijevih pet
„**Berson**“
Glavna zaloga pri izdelovalcih **Siegmund Beer & Söhne, Dunaj VI/2.**

je celo najdražji črvelj nepopoln.
Pazi naj se posebno na besedni znak
najboljša gumijeva peta na svetu
Dobi se v vseh prodajalnah usnja, črev-
ljev, gumija in drogerijah monarhije.

Ij Zadruga za zgradbo stanovanj je
pričela na svojem stavbišču v Hilšarjevih
ulicah z zidanjem svoje trinadstropne hiše.
Obsegala bo 21 srednjih in 3 velika stano-
vanja z balkoni. Prihodnje poletje bo do-
delana.

Ij Selitev in odpovedi stanovanj. Ker
se na nekdanjem Cenkarjevem svetu, ko-
jega lastnica je zdaj Kranjska hranilnica,
zgradi nemško gledališče, je hranilnica
zdaj vsem strankam stanovanje odpove-
dala. Teh je okrog 30. Pri »Bavarskem
dvoru« je novi lastnik istotako odpovedal
stanovanja. Teh je okrog 40.
Vsi potrebujejo malih in srednjih stano-
vanj. Kam bodo ti ljudje šli, ko vlada zanje
v Ljubljani taka mizerija?

Ij Za »Rokodelski dom« v Ljubljani je
darovala g. Ana Gerber, trgovka in
posestnica v Ljubljani, 5 K. — Za imeno-
vani dar se iskreno zahvaljujemo in pro-
simo v prepotrebni namen nadaljnjih
darov.

Ij Razstava učil za katehetski pouk v
dvorani novega poslopja »Katoliške Ti-
skarne«. Kdor si hoče ogledati razstavo,
naj si jo ogleda pred sredo t. j. do 18. t.
m. Dvorana je odprta vsako popoldne od
dveh do treh.

Ij Posvečevanje zvonov. V Samasso-
vi livarni je posvetil tekoči teden mil. g.
generalni vikar J. Flis 10 zvonov in sicer
6 za Kranjsko, enega za Koroško in 3 za
Hrvaško.

Štajerske novice.

š Z ozirom na napade na g. nadrevi-
zorja Pušenjaka izjavljam sledeče: 1.
Oklic na spodnještajerske posojilnice sem
izdal brez vednosti g. Pušenjaka in na
željo nekaterih mojih somišljenikov, ki so
uvideli potrebo, da ostane g. Pušenjak na
Štajerskem. 2. Zadruga zveza je že od
začetka tega leta imela namen, poklicati
g. Pušenjaka v Ljubljano in mu odkazati
tam odlično mesto, katerega pa g. Puše-
njak vsled prošnji štajerskih zadrug do
sedaj ni sprejel. 3. Vse spodnještajerske
zadruge, izvzemši tri, bodo ob vsaki priliki
zahtevale, da ostane g. Pušenjak v Mari-
boru. — Ferdo Leskover, tajnik »Spodnje-
štajerske ljudske posojilnice« v Mariboru.

š Deževje. Iz Slivnice pri Mariboru
se nam poroča: Dne 10. t. m. ob sedmih
zvečer se je ulilo kakor iz škafe in je bilo
naenkrat vse preplavljeno od vode. Poseb-
no v vinogradih je napravil naliv ogromno
škodo, ker je izruval celó staro trsovje,
kako je pa v novih nasadih si ni mogoče
predstavljati. Trsovje leži vse križem. Po

Ali ste že odposlali na polož-
nici dar za sklad obmejnih
Slovencev? Nabirajte, odpošil-
jajte! Nobena položnica naj ne
:: ostane neizpolnjena! ::

Telefonska in brzojavna poročila.

ČEHI PROTI NEMCEM.

Praga, 13. avgusta. Češki listi ener-
gično zahtevajo, da se da Nemcem za nji-
hove sirovosti na Dunaju krepek odgovor
v češkem deželnem zboru. Listi napadajo
osobito Žačka, ki ni za Čeha interveniral
in se nič zanje brigal. Češki narodni svet
je ministrskemu predsedniku brzojavil, naj
ukrene vse potrebno, da bodo Čehi varni
nemškemu nasilju.

TURČIJA BOJEVITA.

Solun, 13. avgusta. Položaj se je zo-
pet poostрил. Turški ministrski svet je
zavzel proti Grčiji odločnejše stališče.
Vojno razpoloženje raste.

RUSKI VLADNI STRAHOVI.

Varšava, 13. avgusta. Ruski generalni
gubernator Skalon je prepovedal Čehom,

ki so poleteli na rusko Poljsko, prirejati
politične manifestacije.

MIR NA ŠPANSKEM.

Barcelona, 13. avgusta. V Barceloni
vlada mir.

STAVKA NA ŠVEDSKEM.

Stockholm, 13. avgusta. Stavka se je
v resnici ponesrečila, in sicer zaradi ra-
dikalnih elementov. Na progi cestne že-
leznice so našli dinamit.

PARLAMENTARNI POLOŽAJ.

Dunaj, 13. avgusta. Podpredsednik
zbornice Starzinski je dejal, da je akcija
Glabinskega prišla ob pravem času. Kriza
se mora parlamentarno rešiti.

Dunaj, 13. avgusta. Predsedstvo kr-
ščansko-socialne stranke ima danes v
zbornici posvetovanje o položaju.

Izvid g. dr. J. Altmanna
ženskega in otroškega zdravnika
na Dunaju.

Serravallovo kina - vino z železom
sem že opetovano priporočil v svoji praksi
in vedno dosegel dobre uspehe, celo v
sličajih, ko so bila druga sredstva za že-
lezo brez uspeha.

Na Dunaju, 7. oktobra 1909.

M 292 (26) Dr. J. Altmann.

Gospodinj! Učite se predvsem
PEKATETE dobro pripravljati!

1411 3-1

TRŽNE CENE.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta 13. avgusta.

Pšenica za oktober	13:52
Pšenica za maj 1910	13:70
Rž za oktober 1. 1909.	9:82
Oves za oktober	7:50
Koruzza za avgust 1909	—
Koruzza za maj 1. 1910	7:02
Efektiv: — — —	

Meteorološko poročilo.

Višina n. morjem 306'2 m, sred. zračni tlak 735'0 mm.

D	Čas opa- zovanja	Stanje baro- metra v mm	Tempe- ratura po Celsiju	Vetrovi	neba	Pri- stajanje v 24 urah v mm
12	9. zveč.	737'5	20'1	brezvefr.	jasno	
13	7. zjutr.	38'0	14'8		megla	0'0
	2. pop.	36'9	27'2	sl. jug.	jasno	
Srednja včerašnja temp. 20'0, norm. 19'1.						

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Več spretnih

2212 3-1

mizarskih pomočnikov

sprejme takoj v trajno
delo Simon Praprotnik
mizarski mojster, Ljub-
ljana, Jenkove ulice 7.

Sobno slikarska in pleskarska turdka

Speletič & Remžgar, Ljubljana, Rimska cesta 16

se priporoča slavnemu občinstvu za vse v to stroko
spadajoča dela v Ljubljani kakor tudi na deželi.

Delo solidno. Cene primerne.

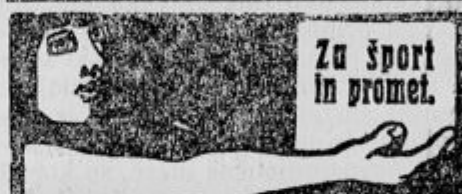
920 (1)

IVAN PENGOV

podobar, izdelovatelj oltarjev, itd.,

naznanja prečistiti duhovščini, cerkvenim
predstojnikom in dobrotnikom, da je
prevzel znano podobarsko delavnico
umrlega g. And. Rovška, Kolo-
dvorske ulice št. 20.

Priporočam se in zagotavljam, da
bodem vestno izvrševal svoj poklic in
prosim za zaupanje. Tekom 10letnega
praktičnega dela pri ranjem g. Rovšku
pridobil sem si toliko spretnosti, da se
bode v prihodnje ravno tako solidno in
kolikor mogoče po nizki ceni izdelovalo,
kakor se je dosedaj. 3438 52-7

Za šport
in promet.

Zaloga koles

Puch, (Styrja), Globus,
Regent in drugih specialnih
znamk ter posameznih delov.

Izposojevanje koles
prejem koles za emailiranje,
poniklanje ter popravila:
solidno in cene.

Karol Čamernik

Ljubljana, Dunajska c. št. 9.

Proda se po ceni več različnega 2229

pohištva, cvetlic i. t. d.

v Ljubljani, Mestni trg št. 24, III. nadst.

Na Rimski cesti se sprejmete

dve gospodični

na stanovanje

ki obiskujete šolo. Naslov pove
upravnistvo »Slovenca«. 2227 3-1

Sprejemem takoj večšega

mlekarja

za svojo mlekaro v Skradu na Hrvaškem.
Oženjeni, ki se razumijo tudi na gospodar-
stvo, imajo prednost. Reflektantje naj se
zglase v pisarni Jos. Lončariča, Ljubljana,
Streliške ulice št. 27. 2219 4-1

Odda se takoj 2235 3-1

pekarija

na Tržaški cesti št. 4.

Slikarski pomočniki

se sprejmejo v delo pri Antonu Petek,
slikarju, Ljubljana, Sv. Petra nasip 37.

Veliko zalogo postelj, stolon in
modrocev na peresih priporoča
Filip Fajdiga, zaloga pohištva
2101 Sv. Petra cesta 19, Ljubljana. 5-1

Služba

2191 2-1

organista in cerkovnika

je razpisana na Černužah pri Ljubljani.
Zglasiti se je osebno. Nastop lahko takoj.

Termalno in močvirno kopališče

STUBIČKE TOPLICE, HRVAŠKO

Postaja Zabok in postajališče Zagorske železnice »Stubičke Toplice«.

Sezona od 1. maja do 30. oktobra.

Termalni vrelci 53°C toplote in močvirne kopeli so prav posebno primerni proti trganju
revmatizmu, ischiji, dalje ženskim boleznim, kroničnim katarom, eksudatom, nervoznosti,
kožnim boleznim, ter tudi za rekovalescente. — Najboljša uporaba studenskega blata, po-
dobno francovarskemu močvirju. Kopališki zdravnik. Zdraviliška godba. Krasen gozdni
park, najlepša okolica. Najceneja brezkonkurenčna prav dobra prehrana in bivališče.

Zdravljenje s svetlobo.

Šobe od K 1.— nadalje. Pojasnila in prospekte daje kopališka uprava v Stubičkih Toplicah,
Hrvaško. Pošta Zabok, brzojavna postaja Stubica. Interurbanska telefonska postaja.
1049 1

Podružnice

Spljet, Celovec

- in Trst -

- Delniška glavica -

- K 3.000.000. -

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani Stritarjeve ulice 2

Promese zemaljskih srečk I. izdaje.

Glavni dobitok K 90.000.

Žrebanje že 16. avgusta.

Cena K 5.

Kupuje in prodaja srečke in vse vrste vrednostnih papirjev in po dnevnem kurzu.

Podružnice

Spljet, Celovec

- in Trst -

- Rezervni fond -

- K 300.000. -